

I. és II. Apafi Mihály erdélyi fejedelmek naplója az 1632—1694. évekről.

(Negyedik közlemény.)

Augustus. 4. Katonából ebédre mentem Czegébe, hálni Füzesre. 5. Füzesről ebédre Szamosujvárra. 19. Jött hozzám a váradi pasa követe. 21. Istennek böles rendeléséből és a hatalmas török császár parancsolatjából szállottam ki táborba Szamosujvárból a magyarok segítségére ebéd után 2 óraker. Az nap hálni mentem a lónai rétre. 22. Másnap mentem a pánezéleschi mezőre. 23. Innét szállottam a rákosi rétre az Egregy mellé. 24.¹ Onnét mentem Romlothoz. Ott nyugodtam más nap vasárnap. 26. Romlottól mentem Zilahhoz. 29. Zilahtól szállottam Somlyóhoz. Ott mulattam harmad napig. 30. Somlyótól mentem Déda és Szovárhegy között való mezőre, a Berettyó mellé. Ott mulattam egy nap.

September. 1. Mentem Margitához. 2. Székelyhidhoz. 3. Onnét Aranyszikéhez, Poesaj mellett. 4. Ott mulattam. 5. Onnét mentem a török táborra a szerdárhoz. 6. Az urakkal mulatván, hivattam a török muzsikásokat. 7. Jött hozzám maga a pasa Tökölyvel együtt. 8. Onnét indulván, mentem a kondorosi mezőre Debreczen mellé. 9. Veszteg voltam. 10. Mentem bé Debreczenben ebédre. 11. Jött hozzám ismét a pasa a gróffal. 12. Szállottam Beszermény alá. 13. Adták fel Beszermény városát. 14. Esküdtettem a beszerményi németeket magunk hűségére, a kik megmaradtak. 15. és 16. is ott mulattam. 17. Beszerménytől mentem a téglási mezőre Hatház mellé. 18. Innét szállottam Kálló alá. 25. Adták fel Kálló várát. Ott mulattam 2 napig. 29. Kállótól mentem a gyulai rétre. 30. Gyula mellől indulván, mentem Ecsed alá. Ugyanakkori utamban voltam a Báthori templomban.

October. 1. Mulattam az urakkal Ecsed alatt. 2. Volt nálam a török szerdár. Itt mulattam negyed napig. 4. Indultam Ecsed alól, mentem a kálmándi mezőre. 5. Vasárnap mentem a daroczi mezőre Majtin mellett. NB. 6. Ott mulattam. 7. Innét mentem

¹ Kisközség Szilágyvármegyében.

Piskárkos nevű mezőre, Ladány mellett. 8. Szállottam Szathmár alá Latorszeg nevű mezőre. Itt mulattam hatod napig. 13. Szathmár alól mentem a krassói rétre. 14. Innét Remetemezőhöz. 15. Mentem a tományi mezőre. 16. Jöttem Czíkóhoz. 17. Czikótúl szállottam Sibóhoz. 18. Sibótúl jöttem Szurdokhoz. 19. Ott voltam. 20. Onnét jöttem Alparéthoz. 21. Érkeztem be Szamosujvárbán 12 órakor, kiért áldassék Istennek szent neve mindörökké. Itt mulattam heted napig. 28. Indultam ki Szamosujvárból ebéd után, mentem hálni Füzesre. 29. Füzesről ebédre mentem Czegébe, hálni Katonába. Másnap is ott mulattam. 30. Jött hozzám a budai vezér követe. 31. Katonából ebédre mentem Sármasra, ebéd után hálni Zábira.

November. 1. Ebédre mentem Keménytelkére, vacsorára bé Radnothra. Itt mulattam negyed napig. 4. Innét ebédre mentem Ádamosra, hálni Küköllővárra. 5. Innét ebédre mentem Szépmezőre, hálni Balásfalvára. 6. Itt mulattam. 7. Ebédre Koslárdra, hálni Fejérvárra. 11. Jött hozzám a portáról a fővezér követe. 15. Ezen követ volt fenn nálam ebéden. 24. Délután mentem alá Alvinezre. 26. A gyaloglás miatt esék réám a nyavalya. 27. Ebéd után jöttem bé Vinezről Fejérvárra.

December. 13. Jött hozzám a váradi pasa követe. 19. Jött hozzám a havasalföldi vajda követe. 21. Lettem szemben vele.

Anno 1682.

Januarius. 2. Indultam ki Fejérvárról, ebédre mentem Miháczfalvára, hálni Balásfalvára. 13. Balásfalváról ebéd után mentem Holdvilágra. 14. Ebédre Kis-Selykre, hálni Asszonyfalvára. 15. Onnét hálni Eczelbe. 16. Eczelből ebédre Ebesfalvára.

Februarius. 9. Jött hozzám a váradi pasa követe. Az nap vele szemben voltam. 10. Indultam ki Ebesfalváról, délután mentem hálni Ujfaluban. 11. Ujfaluból ebédre mentem Rosondára, hálni Lesesre. 12. Lesesről ebéd után mentem Nagy-Sinkre. 13. Nagy-Sinkről ebédre mentem Kis-Sinkre, hálni Fogarasban. 17. Állott bé az ország gyűlése.

Martius. 9. Adta Isten e világra az én kis leányomat, Évát. 10. Isten e világból azon kis leánykámat kivette. 16. Bomlott el az ország gyűlése. 19. Jött hozzám budai vezér követe, melyet 24. visszaboecátottam. 25. Jött hozzám a portáról egy kapuesi pasa, a ki két kaftánt hozott. 26. Ismét jött hozzám más követ a fővezértől az athname visszakivánása felől.

Aprilis. Ebben az hónapban semmi sem volt egyéb, hanem a gyűlés állott bé 25.

Majus. 26. Indultam ki Fogarasból délután, hálni mentem Szombatfalvára. 27. Szombatfalváról ebéd után mentem Árpásra. 28. Árpásról ebédre Porumbákra. 29. Gyűlének ide a tanácsurak.

Junius. 3. Oszlának el ismét a tanácsurak. 4. Bocsátottam Zuarnoczi nevű étekgógót Bécsben. 8. Porumbákról ebéd után indultam hálni Kastaholezra. 9. Ebédre mentem Homostorfra, hálni Roscsúrre. 10. Innét ebéd után hálni mentem Szerdahelyre. 11. Ebédre Kutfalvára. 12. Ebédre Szász-Sebesbe, hálni Fejérvárra. 14. Jött hozzám a budai vezér követe. Ugyanazon nap a váradi pasáé. 19. Állott bé az ország gyűlése. 25. Bocsátottam el a budai és váradi követeket. 26. Oszlott el a gyűlés.

Julius. 3. Gyulafi László uramat expediáltam Budára. 4. Szóltotta ki Isten ez világból kisebbik Apafi Gergely fiamat. 20. Indultam ki Fejérvárról, ebédre mentem Miháczfalvára. 21. Ebédre Elekesre, hálni Péterlakára. 22. Péterlakáról ebédre érkeztem bé Radnothra. 27. Radnothról ebédre mentem Szakálra, hálni Méhesre. 28. Méhesről ebédre Kamarásra, hálni Katonába. 29. Katonából hálni Czegébe. 30. Czegéből ebédre Fűzesre, hálni Szamosujvárra.

Augustus. 3. Érkezett hozzám a váradi pasa követe. 5. Indultam ki Szamosujvárról a táborba délután, hálni mentem Lónához. 6. Lónától mentem hálni Pánczélesehhez. 7. Onnét Rákoshoz. 8. Rákosról mentem Karikához. 9. Vasárnap ott mulattam. 10. Karikától szállottam Czigányihoz. 11. Czigányitól mentem Hídvéghez. 12. Innét Dédához. 13. Dédától Székelyhidhoz. 14. Ott mulattam. Jött hozzám egy csauz a budai vezértől. 15. Székelyhidtól szállottam Debreczenhez a kondorosi mezőre. 16. Mentem bé a debreczeni templomban. 17. Szoboszlóhoz. 18. is ott voltam. 19. Innét mentem Mátához, a Hortobágy mellé. 20. Csegéhez a Tisza mellett. 21. Ott mulattam. 22. Szalokához. 23. is ott mulattam vasárnap. 24. Fegyvernekhez. 25. Szolnok mellé a sandali pusztára. 26. Költöztem által a szolnoki hidon, szállottam a Zagyvához. 27. Miséhez Jazbrin (!)¹ mellett. 28. Boldogfalvához, Hatvan mellett. 29. Innét szállottam Pásztóhoz. 30. is ott voltam. 31. Tarjánhoz.

September. 1. Tarjántól mentem Lapnitőhöz. 2. Innét szállottam Filek alá. 4. Voltam szembe a budai vezérrel. 10. Menének ki a várból a magyarok. 11. Kezdték hányni a város kőfalait. 19. Indúltam Filek alól, jöttem Borsosbirinhez. 20. Terenyőhöz. 21. Terenyőtől jöttem Szent-Jakabhoz. 22. Szent-Jakabtól Hatvanhoz. 25. Voltam szembe a vezérrel. 28. Hatvantól jöttem Árokszálláshoz. 29. Innét Szárazberekhez. 30. Jöttem által a Tiszán hálni a sandali pusztára.

October. 1. Jöttem Fegyvernekhez. 2. Ott mulattam. 3. Szalokához. Vasárnap ott mulattam. 5. Szállottam Órs nevű faluhoz. 6. Mátához. 7. Debreczenhez. 8. Ott mulattam. 9. Debreczentől jöttem Székelyhidhoz. 10. Innét Dédához. 11. Ott mulattam vasárnap.

¹ Jászberény.

12. Hidvéghez. 13. Czigányi mellé. 14. Czigányitól jöttem Romlotoz. 15. Romlottúl jöttem Pánczlesehhez. Ugyanazon nap érkeztem bé Szamosujvárbá vaesorára hét óraker, kiért áldassék Istennek szent neve érette. 20. Indultam ki Szamosujvárból, ebédre mentem Szent-Gothárdra, hálni Katonába. 21. Katonába mulattam. 22. Katonábúl mentem ebédre Sármásra, hálni Keménytelkére. 23. Mentem ebédre Radnothra. 26. Radnothról ebéd után hálni Péterlakára. 27. Ebédre mentem Elekesre, hálni Balásfalvára. 30. Balásfalváról ebédre mentem Miháczfalvára, vaesorára bé Fejérvárra.

November. 9. Fejérvárról ebéd után mentem Alvinezre. 10. s 11. Ott mulattam. 12. Vinezről ebédre mentem Szász-Sebesbe, hálni Kutfalvára. 14. Onnét ebédre jöttem Dályára, hálni Fejérvárra. Azon nap jött hozzám Musztafa budai vezér követé. 21. Állott bé az ország gyűlése. 30. Bomlott el.

December. 22. Jöttek a magyarországi követek Tökölyitől. 23. Lettem szemben velek.

Anno 1683.

Januarius. 2. Indultam Fejérvárról ebédre Miháczfalvára, hálni Balásfalvára. 4. Ebédre Hosszúaszóra, hálni Mikeszszására. 5. Ebédre Kapusra, hálni Nagy-Ekemezőre. 6. Ebédre Paratélyra, hálni Ebesfalvára. 15. Állott bé a gyűlés. 19. Bomlott el. 26. Érkezett ide hozzám Ebesfalvára a kapucsi pasa. 27. Lettem szemben vele.

Februarius. 9. Ebesfalváról ebéd után mentem Segesvárra. 10. Állott bé a gyűlés. 25. Segesvárról ebéd után indulván ki, hálni mentem Néthusra. 26. Néthusról ebédre mentem Szászhalomba, hálni Nagy-Sinkre. 27. Nagy-Sinkről ebédre Kálborra, hálni Fogarasba.

Martius. 2. Jött hozzám a tatár követ. 4. Ezen követtel lettem szemben. 16. Ebéd után mentem Sárkányban. 17. Sárkányból ebéd után Kománára. 22. Kománáról ebéd után hálni jöttem Sárkányba. 23. Sárkányból ebéd után Fogarasba.

Aprilis. 9. Jött hozzám a tatár khám követé. 24. Állott bé az ország gyűlése. 30. Elbomlott.

Majus. 6. Boesátottam el a tatár khám követét. 14. Jött hozzám ismét más tatár követ. 18. Hozzám a fővezér követje. 19. Indultam ki Fogarasból, ebédre mentem Zelestátra, hálni Jakabfalvára. 20. Innét ebédre mentem Almakerékre, hálni Ebesfalvára. 21. Jött a tatár khám követé hozzám, ki a esászárhoz ment. 29. Jött hozzám a fővezér követé K. pasa. 30. Jött hozzám a váradi pasa követé.

Junius. 9. Ebesfalváról ebédre mentem Váraljára, hálni Besenyőbe. 10. Besenyőből ebédre érkeztem bé Radnothra. Akkor állott bé a gyűlés. 12. Oszlattak el az urak.

Julius. 1. Radnothról ebédre mentem Keménytelkére, hálai Czikudra. 2. Ebédre Szovátra, hálai Apahidára. 8. Apahidától szállottam harmadszor táborba.¹ Akkor mentem Ujfaluhoz. 9. Hidalmáshoz. 10. Karikához. 11. Ott mulattam. 12. Czigányihoz. 13. Hidvéghez. 14. Szovárhelyhez. Itt jött hozzám egy kapuesi pasa a fővezértől. 15. Margitához. 16. Ott mulattam. 17. Székelyhidhoz, Talogd mellé. 18. Vasárnap ott mulattam. 19. Pocsajhoz. 20. Ujfaluhoz a Berettyó mellett. 21. Ott mulattam. 22. Szent-Ágota-halmához. 23. Az őrsi gáthoz. 24. Szalókához. 25. Vasárnap ott mulattam. 26. Tiszabőhöz. 27. Sandalhoz. 28. Költöztem által a Tiszán, mentem Rékáshoz. 29. Rékástól Szeléhez. 30. Szelétől Szeszeshöz. 31. Veresegyházhoz.

Augustus. 1. Vasárnap ott mulattam. 2. Onnét mentem Verőcehez. 3. Onnét Visegrádhoz a marosi mezőn. 4. Szobhoz, az Ipoly mellett. 5. Ugyan az Ipoly mellett Szálkához, Leczkénél. 6. Innét Kémendhez. 7. Költöztem által az esztergami hidon, szállottam Táthoz Ujfalu mellett. 8. Vasárnap ott mulattam. 9. Neszmély és Almás közé. 10. Moesához, mulattam ott. 11. 12. Gönyöhöz. 13. Szent-Mártonhoz. 14. Horváth-Kimlyéhez. 15. Ott mulattam vasárnap s 16. is ott. 17. Óvárhoz. 18. Pandorfhoz. 19. Rorauhoz, Bruk mellett. 20. Ott mulattam. 21. Ebersdorfhoz. 22. Voltam szemben Bécsnél a fővezérrel. 23. Jöttem vissza Bécsből ebédre Fisményhez, hálai Rorauhoz. 24. Rorautól jöttem Szépkutra. 25. Pandorfhoz. 26. Óvárhoz. 27. Horváth-Kimlyéhez. 28. 29. Ott mulattam. 30. Rába és Rábeza közé. 31. Ott mulattam.

September. 1. Ott mulattam. 2. Szállottam Nagy-Győr alá a budai vezér helyére. 12. Verték meg a fővezér hadát Bécsnél vasárnap. 14. Érkezett Nagy-Győrhöz a fővezér. Ugyanazon nap voltam szemben véle, a Rába hidjánál. Ugyanazon nap ölette is meg a fővezér estve felé a budai vezért. 17. Nagy-Győrtől indultam vissza, szállottam Bánához. 18. Moesához. 19. Vasárnap ott mulattam. 20. Bánhidához. 21. Bieskéhez. 22. Biához.

October. 12. Kopóvárhoz. 13. Lettem szemben a fővezérrel; ugyanazon nap költöztem által a budai hidon, szállottam Fejértóhoz. 14. Gyömrőhöz. 15. Gyömrőtől Tapió-Szent-Mártonhoz. 16. Szombaton és 17. vasárnap ott mulattam. 18. Innét mentem Abonhoz. 19. Költöztem által a szolnaki hidon, szállottam Sandalhoz. 20. Mentem Turhoz. 21. Akkor is ott. 22. Szarvas mellett Halásztelkéhez. 23. Felhalomhoz. 24. Vasárnap ott mulattam. 25. Innét mentem Békéshez. 26. Vezendhez. 27. Gyula-Szent-Mártonhoz. 28. Nyékhez. 29. Páléléshez. 30. Ebéd után költöztem által az lippai hidon, szállottam Gyöngy úrhoz. 31. Ott mulattam.

¹ Apafi ez útját Inezédi Pál is leírta.

November. 1. Az osztrói mezőre. 2. Kápolnáshoz. 3. Jófűhöz. 4. Dévához. 9. Déváról ebédre Piskire, hálni Szászvárosra. 10. Ebédre Romoszra, hálni Vinczre. 11. Ebédre Fejérvárra. 24. Ismét ebéd után mentem alá Vinczre. 25. Ott mulattam. 26. Ebéd után jöttem vissza Fejérvárra.

December. 3. Jött hozzám a moldvai vajda. 4. Bocsátottam el. 20. Hivattam az urakat Fejérvárra. 28. Oszlattak el az urak.

Anno 1684.

Januarius. 3. Indultam Fejérvárról, ebédre mentem Csügedre, hálni Henningfalvára. 4. Innét ebédre Balásfalvára. 5. Ebédre Hosszuaszóra, hálni Mikeszszára. 6. Ebédre Kis-Ekemezőre, hálni Nagy-Ekemezőre. 7. Ebédre Paratólyra, hálni Ebesfalvára. 19. Hivattam össze az urakat. 22. Oszlottanak el innét az urak. 24. Jött hozzám a moldvai vajda követe.

Februarius. 1. Ebéd után hálni mentem Almakerékre. 2. Ebédre Jakabfalvára, hálni Lesesre. 3. Ebédre Morgondára, hálni Nagy-Sinkre. 4. Ebédre Szombatfalvára, hálni Fogarasba. 12. Jöttek ide az urak. 19. Oszlattanak el innét.

Martius. 8. Állott bé az ország gyűlése. 12. Jött hozzám a mostani fővezér követe és az havasalföldi vajda követe. 13. Lettem szemben vélek, elsőbben a törökkel, azután az oláh követtel. 29. Bomlott el a gyűlés.

Aprilis. 10. Fogarasból ebédre mentem Sárkányba hálni Kománára. 15. Kománáról ebédre ismét Sárkányhoz, hálni Fogarasban. 19. Jöttek ide a vallásunkon való urak és papok. 23. Oszlattanak el.

Majus. 26. Indultam ki Fogarasból, ebédre mentem Szombatfalvára, hálni Kerezre. 27. Ebédre Porumbákra.

Junius. 5. Porumbákról ebéd után mentem Veresmartra hálni 6. Veresmartról ebédre Homostorfra, hálni Keresztény-Szigetire. 7. Ebédre innen Szelistére, hálni Apoldra. 8. Ebédre Szerdahelyre, hálni Kutfalvára. 9. Kutfalváról ebédre Szász-Sebesbe, hálni Fejérvárra.

Julius. 5. Fejérvárról ebéd után mentem Vinczre. 6. Vinczről ebédre Balamérra, hálni Gyógyra. 10. Ebédre Gyalmárra, hálni Vinczre. 11. Ebédre bé Fejérvárra. 18. Gyültek ide az urak. 22. Eloszlattak.

Augustus. 8. Ebédre Miháczfalvára, hálni Balászfalvára. 11. Ebédre Elekesre, hálni Péterlakára. 12. Ebédre Radnothra. 18. Állott bé a gyűlés. 22. Bomlott el.

September. 7. Ebédre Radnothról mentem Dombóra, hálni Küküllővárra. 8. Ebédre Sitvére, hálni Balászfalvára. 9. Ebédre Miháczfalvára, hálni Fejérvárra. 18. Ifjú Apafi Mihály szerelmes gyermekünk confirmáltatott az erdélyi

fejedelemségben, kiért áldassék Istennek szent neve mindörökké. 21. Oszlott el az ország.

October. 13. Jött hozzám a havasalföldi vajda követe; ugyanakkor lettem szembe véle. 16. Mentem alá Vinczre a szüretre. 19. Jöttem fel Vinczről.

November. 1. Gyűltek ide az urak. Az nap érkezett a kapuesi az élés dolga végett. 4. Oszlottak el innét.

December. 6. Állott bé az ország gyűlése. 8. Jött a császár embere a portáról. 9. Jött budai török a császár levelével. Ugyanaz nap lettem szembe mind a kettővel. 11. Hozták fel a régi kapuesit az ország házában.

Anno 1685.

Januarius 2. Indultam Fejérvárról ebédre mentem Miháczfalvára, hálni Balásfalvára. 3. Ebéd után hálni Mikeszszára. 4. Innét ebéd után Nagy-Ekemezőre hálni. 5. Ebédre Paratélyra, hálni Ebesfalvára.

Februarius. 6. Ebéd után hálni Almakerékre. 7. Onnét ebéd után hálni Lesesre. 8. Ebéd után hálni Nagy-Sinkre. 9. Ebéd után bé Fogarasba. 22. Állott bé az ország gyűlése.

Martius. 24. Bomlott el az ország gyűlése.

Aprilis. 4. Gyűltek ide ismét az urak Fogarasba. 18. Jött hozzám az havasalföldi vajda követe.

Majus. 1. Ebéd után Fogarasból mentem hálni Sárkányba. 2. Sárkányból ebéd után Kománára. 10. Indultam Kománáról, hálni Sárkányban. 11. Ebéd után bé Fogarasban. 25. Gyűltek bé Fogarasba az urak. 28. Jöttek ismét az havasalföldi vajda követek. 29. Jött s lettem szemben az szerdár követével. 30. Jött a török követ s ugyanaz nap lettem szemben véle.

Junius. 1. Fogarasból ebéd után indulván ki, hálni mentem Szombatfalvára. 2. Ebédre Kerezre, hálni Porumbákra. 6. Boesáttottam el a szerdár követét. 7. A császár követét. 19. Porumbákról ebéd után hálni mentem Kastaholezra. 20. Ebédre Homostorfra, hálni Keresztény-Szigetire. 21. Ebédre Szelistére, hálni Apoldra. 22. Ebédre Szerdahelyre, hálni Kutfalvára. 23. Ebédre Szász-Sebesbe, hálni Fejérvára.

Julius. 9. Fejérvárról ebéd után mentem Vinczre. 10. Ebédre Balamérra, hálni Gyógyra. 16. Ebédre Gyalmárra, hálni Alvinczre. 17. Ebédre Vinczről Fejérvára. 18. Gyűltek bé az urak.

Augustus. 10. Fejérvárról ebéd után mentem le Vinczre. 11. Ebédre vissza Fejérvára. 15. Ebédre Miháczfalvára, hálni Balásfalvára. 16. Innét ebéd után Küküllővárra. 17. Ebédre Dombóra, hálni Radnothra.

September. 3. Jött a kapuesi pasa a szerdártól Radnothra. 4. Lettem szemben véle. 10. Radnothról ebéd után mentem hálni Vársárhelyre. 11. Ebédre Gernyeszegre, hálni Petelyébe. 12. Petelyéből

ebédre Görgénybe. 18. Görgényből ebédre Petelyébe, hálni Vásárhelyre. 19. Ebédre Nyárádtőre, hálni Radnothra. 26. Radnothról ebéd után hálni Küküllővárra. 27. Ebédre Sitvére, hálni Balásfalvára. 28. Ebédre Miháczfalvára, hálni Fejérvárra.

October. 17. Fejérvárról ebéd után mentem alá Vinczre. Ugyanazon nap jött a török követ a szerdártól. 18. Lettem szemben véle. 19. Vinczről ebédre mentem Szász-Sebesbe, hálni Kutfalvára. 20. Ebéd után Fejérvárra. Ezen nap érkezett a római császár embere Antiodios Dunoth. 24. Állott bé az ország gyűlése.

November. Bomlott el a gyűlés. 10. Jött a német követ, akkor is lettem szemben véle. 12. Megvendéglettem. 15. Ment el innét. 17. Henningfalvára, hálni Balásfalvára. 18. Vasárnap ott mulattam. 19. Ebéd után hálni Mikeszásszára. 20. Ebéd után hálni Nagy-Ekemezőre. 21. Ebédre Paratélyra, hálni Ebesfalvára. 22. Gyűltek ide az urak. 28. Ebesfalváról hálni Berthalomba. 29. Innét is ebéd után Ujgyházra. 30. Innét ebéd után Szebenbe.

December. 7. Jött hozzám a havasalföldi vajda követe. 13. Jött ismét Szulimán aga a szerdártól. 14. Lettem szembe véle.

Anno 1686.

Januarius. 11. Jött hozzám az új vezér követe. 18. Boesátottam el. 19. Jött hozzám Szulimán aga a szerdártól. 21. Lettem szemben véle.

Februarius. 9. Jött hozzám egy tatár a szerdártól. 21. Jött az havasalföldi vajda követe.

Martius. Jött hozzám a váradi pasa követe Szebenben die 31.

Aprilis. 7. Boesátottam vissza. 12. Jött hozzám a moldvai vajda követe. 20. Jött a jenci pasa embere. 22. Állott bé az ország gyűlése itt Szebenben.

Majus. 9. Bomlott el az ország gyűlése. 27. Jött a német követ. 30. Boesátottam vissza.

Junius. 2. Jött a kapucsi pasa a császártól, a ki két kaftánt hozott. Ugyanakkor jött a lippai török is. 3. Lettem szemben véle. 10. Jött a császártól más török követ. 11. Lettem szemben véle. 17. Jött két török követ, egyik a szerdártól, másik Ibrahim pasától, Mulyko. 18. Lettem szemben vélek. Ugyanaz nap lettem ismét szemben a császár emberével s boesátottam vissza.

Julius. 3. Jött hozzám a lengyel király követe. 20. Jött a török követ. 31. Jött a török követ Ibrahim pasától.

Augustus. 2. Jött a német követ Schaffenberg generáltól. 12. Állott bé az ország gyűlése. 27. Ebéd után indúltam ki Szebenből, hálni Porumbákra. 30. Hálni Kerczre. 31. Ebédre Szombatfalvára, hálni Fogarasba.

September. 2. Érkeztek meg Bécsből a követek. 10. Ebéd

után mentem Sárkányba. 11. Sárkányból ebédre Kománára. 16. Vissza ebédre Sárkányba, hálni Fogarasba.

October. 4. Fogarasból ebédre Szombatfalvára, hálni Fogarasban. 7. Ebédre Kastaholezra, hálni Keresztény-Szigetire. 8. Ebédre Szelistére, hálni Apoldra. 9. Onnét ebédre Kutfalvára. 10. Ott mulattam. 11. Szász-Sebesre, hálni Fejérvárra. 15. Mentem alá Vinczre. 17. Délután vissza Fejérvár. 22. Állott bé az ország gyűlése. 24. Jött Piri aga a vezértől. 25. Lettem szemben véle. 28. Jöttek a váradí törökök a pasától. 29. Lettem szemben vélek. Ugyanazon nap érkezett a havasalföldi követ a vajdától.

November. 21. Jött a német követ Karaffától. 22. Lettem szemben véle. 25. Megvendéglettem. 27. Elbocsátottam.

December. 2. Fejérvárról hálni mentem Kutfalvára. 3. Kutfalváról ebéd után Nagy-Apoldra. 4. Ebéd után hálni Keresztény-Szigetire. 5. Keresztény-Szigetéről Porumbákra hálni. 9. Ebéd után Szombatfalvára. 10. Ebéd után vissza Fogarasban.

Anno 1687.

Januarius

Februarius. 13. Állott bé az ország gyűlése Fogarasban.

Martius. 15. Bomlott el az ország gyűlése. 17. Fogarasból ebéd után mentem Sárkányba. 18. Onnét ebédre Kománára. 24. Ebéd után jöttem vissza Sárkányba. 25. Sárkányból ebédre Fogarasba.

Aprilis.

Majus. 2. Jött a kapucesi pasa a vezértől. 6. Jött a facsadi aga.

Junius. 13. Fogarasból indulván ebéd után, hálni Szombatfalvára. 14. Ebédre Kerezre, vaesorára, hálni Porumbákra. 23. Ebédre Veresmartra, hálni Szelindekre. 24. Ebédre Hárságra, hálni Balásfalvára.

Julius. 2. Jött a császár követe a portárol. 4. Állott bé a gyűlés. 9. Bocsátottam vissza azon törököt. 11. Balásfalváról ebéd után jöttem Küüllővárra. 12. Ebédre Dombóra, hálni Radnothra. 16. Jött a havasalföldi vajda követe. 26. Állott bé az ország gyűlése.

Augustus. 3. Jött a fővezértől kapucesi pasa, ki a németek táborának Eszéknél való megvertetését meghozta. Ugyanezen Arszlán aga nevű pasa mondotta, hogy 18. kezdődött el a harez a németekkel reggel péntektől fogva, végződött el vasárnap, s a törökök győzedelmesen járván, helyben maradt. 14. Bomlott el az ország gyűlése. 19. Ebéd után mentem Gálfalvára. 20. Ebédre Kundra, hálni Ebesfalvára. 26. Ebesfalváról ebéd után Almakerékre. 29. Almakerékről ebéd után vissza Ebesfalvára.

September. 4. Ebédre Kundra, hálni Ebesfalvára de Gálfalvára (!). 5. Gálfalváról ebéd után Radnothra. 9. Gyűltek ide az

urak. 11. Oszlottanak el. 19. Gyűltek ismét össze az urak a deputátusokkal. 30. Jött a szatmári commendans¹ a Lotharingustól Radnothra.

October 10. Indultam Radnothról ebéd után, hálni mentem Gálfalvára. 11. Innét ebédre Kundra, hálni Ebesfalvára. 14. Ebéd után hálni Medgyesre. 15. Ebéd után Szelindekre. 16. Ebédre Szebenben. 29. Szebenből ebéd után jöttem ki Szebenből (!) Porumbákra. 30. Ebéd után Szombatfalvára. 31. Szombatfalváról ebéd után Fogarasba.

November 7. Állott bé az ország gyűlése.

December 25. Jött az új császártól a kapusi pasa Juszuf aga, mely hozott három kaftánt, egyik nusztos (!). 27. Lettem szemben véle.

Anno 1688.

Januarius 23. Jött az havasalföldi vajda követe. 24. Állott bé az ország gyűlése. 27. Bocsátottam el a vajda követét.

Februarius.

Martius.

Aprilis.

Majus.

Junius. 28. Indultunk ki Fogarasból, mentünk Szombatfalvára.

Julius 1. Jöttünk vissza Fogarasban. 7. Indultunk meg Fogarasból, jöttünk hálni Zelistátra. 8. Jöttünk Almakerékre. 10. Ebesfalvára. 15. Jött Karolus komornyik. 22. Gyűltek bé a deputatusok.²

Augustus 3. Az én szerelmes feleségemet, a ki minden keserves és bajos dolgaimnak társa volt, elfelejthetetlen szomorúságomra szólítá ki Isten estve tíz óra felé Ebesfalván.³ 8. Ugyanott tétetett koporsóban praedicálván Nagyári⁴ úram ex Joh. 3. Cap. 8.

September. Temettetett el az én szerelmes feleségem az almakeréki templomban, kit hogy Isten ő felsége mind a mi urunk Jézus Krisztus megjelenéseig csendesen nyugosson világi sok terhes fáradsági után és hogy mind kettőnket szent színének látásával örvendeztessen, eselekedje egyedül szent fiának érdeméért. Prédikált Ebesfalván akkor Nagyári uram 1. Cor. 10. 12., óralt pedig Pataki István uram; Almakeréken pedig püspök Horti István uram Psal. 71. 7. prédikált, óralt ismét Dési Márton uram. 9. Jöttünk visz-

¹ Hussin.

² E gyűlés határozatait közli K. Papp Miklós, Tört. Lapok, I. évf. 1875. 248–51. l.

³ Szilágyi S. Apafiné halálát aug. 8-ra teszi. I. m. 369. l.

⁴ Ő volt a fejedelem udvari papja. Többen, így Szalay is Bethlen Miklós önéletírásában, hibásan Magyarinak nevezik.

sza Ebesfalvára. 21. Indultunk meg Ebesfalváról hálni Gálfalvára. 22. Jöttünk Radnothra. 27. Kezdődött a gyűlés.¹

October. 9. Bomlott el a gyűlés. Ebben az hónapban, *novemberben, decembérben és januariusban* is a nagy és rendkívül való szomorúság miatt nagy betegségben voltam, úgy, hogy életem megmaradása felől való reménységem is alig vala.

November. 9. Indultunk meg Radnothról ebédre Besenyőbe, hálni Bonyhára. 20. Ebédre Kundra, hálni Ebesfalvára. Utimá lettem szemben a lengyel püspökkel.

December. 1. Gyűltek össze az urak.² 2. Lettem szemben az új oláh vajda, a ki Constantinus, Brankován nevű követével.

Anno 1689.

Januarius. 1. Igen rosszúl voltam a szél kolyikában. 5. Indultunk meg Ebesfalváról Segesvárra gyűlésre. Érkeztünk bé vacsorára, az nap lévén kezdete is a gyűlésnek. 6. Jöttek bé Komornyk Pál és Absolon uramék. 18. Érkezett meg Nagy Pál a római császártól. 24. Bomlott el a gyűlés. 27. Indultunk ki Segesvárról, vacsorára mentünk Segesdre. 28. Hégenben ebédre, hálni Báránynutra. 29. Sárosra ebédre, hálni Fogarasba.

Februarius. 4. Gyűltek bé az urak. 10. Oszlottak el.

Martius. 19. A köszvény miatt rosszúl voltam. 21. Gyűltek bé az urak.³ 29. Oszlottak el.

Aprilis. 6. Kezdettem székben járni, tágtíván a köszvény.

Majus. 11. Állott bé az ország gyűlése Fogarasban.⁴ 14. Volt nálam Heisler general. 21. Bomlott el a gyűlés; az nap indultunk Kománára, ebédre Sárkányban, hálni bé Kománára. 28. Vissza Fogarasban.

Junius. 7. Indultunk meg Fogarasból Szombatfalvára hálni. 8. Ebédre Kerezre, hálni Porumbákra. 20. Indultunk Fejérvár felé, ebédre Kastaholezra, vacsorára Keresztény-Szigetire. 22. Fejérvárra ebédre, lévén a papoknak ott gyűlése. 27. Mentünk Vinezre. 28. Visszajöttünk Fejérvárra. 30. Indultunk el ebédre Tövisre, hálni Enyedre, a honnét:

2. *Julii* megindultunk ebédre Karácsonfalvára, vacsorára Balásfalvára. 11. Indultunk meg ebédre Sitvére, hálni Küküllővárra. 18. Küküllővárról ebédre Dombóra, vacsorára Radnothra. 20. Állott bé az ország gyűlése.⁵

¹ E gyűlés határozatait lásd Tört. Lapok, I. évf. 1875. 265. l.

² E gyűlés határozatai U. o. 310—12. l.

³ Határozatai u. o. 327—330. l.

⁴ Határozatai u. o. 375—77, 391—92 és 407—409. l.

⁵ Határozatai u. o. 451—456. l.

Augustus 5. Bomlott el az ország gyűlése. 10. Mentünk Gálfalvára. 15. Visszatértünk Radnothra. 17. Megindultunk ebédre Szakálba, hálni Méhesre. 18. Katonába ebédre. 19. Bánfi György uramhoz Örményesre. 20. Vissza Katonába. 24. Onnét megindultunk hálni Szent-Györgybe. 25. Beszterezére. 26. Sajóra ebédre Kemény János uramhoz. 27. Ebédre Dedrádra, hálni Görgényben. 31. Indultunk meg ebédre Petelyében, hálni Gernyeszegre az urhoz, Teleki uramhoz.

September. 1. Ugyanott voltam vendégségben. 2. Ebéden is ott voltunk, vacsorára Vásárhelyre. 3. Ebédre Nyárádtőre, hálni Radnothra. 13. Innét megindulván ebédre Dombóra, hálni Küküllővárra. 17. Indultunk meg Medgyesre a gyűlésre; ebédet ettünk Felső-Bajomban, vacsorára Medgyesre. 18. Álott be a gyűlés.¹ 24. Bomlott el. Ugyanakkor indultunk ki Medgyesről ebédre Mikeczászára, hálni Balásfalvára. 28. Indultunk meg Balásfalváról ebédre Miháczfalvára, hálni Fejérvárra.

October. 4. Indultunk Fejérvárról, hálni Tövisre. 5. Ebédre Miriszlóra, hálni Kocsárdra. 6. Ebédre Keczére Apor uramhoz vendégségbe. 7. Vissza ebédre Felvinczre, hálni Enyedre. 8. Bé Fejérvárra hálni.

*

Eddig tart I. Apafi Mihály fejedelem naplója. Ő maga sem élt még sokáig, meghalt 1690. apr. 15. Fogaras várában. Eltemette-tett Almakeréken.

¹ Határozatai u. o. 485—489 l.

² Száma: I. A. 26. a.